

Behandeling met methotrexaat (MTX) bij sarcoïdose

U heeft in overleg met uw behandelend arts besloten dat u het medicijn methotrexaat (MTX) gaat gebruiken in verband met sarcoïdose. Deze folder geeft u informatie over dit medicijn.

Het effect van MTX

Methotrexaat (MTX) is een geneesmiddel dat de productie van schadelijke stoffen, vrijkomend bij activiteit van sarcoïdose, vermindert. Het onderdrukt zo het ziekteproces en vermindert daardoor de klachten.

MTX werkt langzaam in. Het kan vier tot twaalf weken of soms zelfs langer duren voordat het effect voor u merkbaar en voelbaar wordt. Uw arts adviseert u daarom ook meestal in het begin naast MTX andere ontstekingsremmende middelen te gebruiken (bijvoorbeeld Prednison).

Het gebruik van MTX

MTX kan worden toegediend in de vorm van tabletten of injecties. Als MTX bij u goed blijkt te werken, kunt u dit middel vele jaren gebruiken. Hoe lang, in welke vorm en dosering u dit medicijn krijgt voorgeschreven, bespreekt uw behandelend arts met u. De startdosis is 10 mg per week, aan de hand van bloedonderzoek wordt de MTX opgehoogd in stappen van 2,5 mg per twee weken naar maximaal 15 mg per week.

Bloedcontrole

Door regelmatig het bloed te laten controleren, kan een aantal bijwerkingen (lever-, nierfunctiestoornis, afwijkende aanmaak van bloedcellen) vroegtijdig worden opgespoord. Houdt u zich daarom goed aan de afspraken voor bloedcontrole de eerste keer na twee weken, hierna volgens afspraak. Het wordt aanbevolen om het bloed te laten prikken kort voor inname van methotrexaat (bijvoorbeeld 1 dag van tevoren).

Methotrexaat in tabletvorm

Methotrexaat is in tabletvorm beschikbaar in tabletten van 2,5 mg of 10 mg. Om de kans op bijwerkingen zo klein mogelijk te maken slikt u de MTX-tabletten slechts één dag per week:

Als het aantal tabletten verhoogd wordt, dan blijft u het gekozen schema volgen en slikt u bijvoorbeeld op de afgesproken tijdstippen 5 tabletten in plaats van 4 tabletten. U kunt de tabletten het beste tijdens de maaltijd met water innemen. MTX mag u niet met melk innemen.

Methotrexaat injecties

Als u MTX in de vorm van een injectie krijgt voorgeschreven, bestaat de behandeling uit één injectie per week. Deze wordt onder de huid (subcutaan) toegediend. U wordt, via de thuiszorg, geleerd hoe u uzelf deze injectie kunt geven.

Aanvullende informatie

MTX behoort momenteel tot één van de meest effectieve middelen bij de behandeling van diverse reumatische ziekten met name reumatoïde artritis (RA), artritis psoriatica en ook bij sarcoïdose heeft het vele goede resultaten opgeleverd. Wees voorzichtig met alcohol. In combinatie met MTX is het risico op leverfunctiestoornissen verhoogd. Als uw (huis)arts het noodzakelijk acht dat u met een antibioticum wordt behandeld (bijvoorbeeld voor een luchtweginfectie of blaasontsteking) dan moet u altijd melden dat u MTX gebruikt. Bepaalde antibiotica (zoals Trimethoprim en Cotrimaxazol) mogen niet gecombineerd worden met MTX. Uw apotheker houdt in de gaten of combinaties van middelen met MTX veilig zijn.

Als u een flinke infectie heeft (bijvoorbeeld een forse griep, tandwortelabces, zwerende wond, longontsteking, galblaasontsteking, blindedarmontsteking) adviseren we u contact op te nemen met de ILD-verpleegkundige waarbij de inname van de MTX tijdelijk gestopt wordt. Daarna kunt u de voor u gebruikelijke dosis in overleg, weer innemen. De overgeslagen dosis mag u niet inhalen. In het geval van twijfel kunt u altijd overleggen met uw ILD-verpleegkundige. Meldt altijd als uw medicijnen veranderd worden bij de apotheek en behandelend artsen (nieuwe medicijnen of verandering van de dosis). Dit in verband met een eventueel nadelig effect op de nierfunctie, onder andere gebruik van plastabletten (Diuretica).

Mogelijke bijwerkingen

Bij het gebruik van MTX kunnen in een aantal gevallen bijwerkingen ontstaan, die vrijwel altijd van voorbijgaande aard zijn na verlagen van de dosis. Zelden moet het middel definitief worden gestopt.

Gebleken is dat foliumzuur (een vitamine) de kans op bijwerkingen vermindert. Daarom krijgt u dit middel ook voorgeschreven. In eerste instantie 1x per week 1 tablet van 5 mg; in te nemen 48 uur na de Methotrexaat, maar nooit op dezelfde dag van inname van de MTX. Bij MTX 15mg de foliumzuur verhogen naar 10mg per week.

Voorkomende bijwerkingen:

- Maag/darmklachten zoals misselijkheid, diarree, vol gevoel in de buik, irritatie of ontsteking van het mondslijmvlies.
- Afwijkende leverwaarden. Hier merkt u meestal niets van, maar dit blijkt uit de noodzakelijke regelmatige bloedcontroles. Indien nodig wordt de dosis MTX aangepast, maar meestal is het een stoornis van voorbijgaande aard.

Minder vaak komen voor:

- Stoornis in de aanmaak van witte bloedlichaampjes en/of bloedplaatjes door remming van het beenmerg. De gevolgen daarvan kunnen zijn: koorts, infecties en spontane blauwe plekken.
- Kortademigheid, hoesten en koorts ten gevolge van het ontstaan van een bijzondere vorm van een longaandoening. (Waarschijnlijk deels op basis van overgevoeligheid voor Methotrexaat. In verband hiermee wordt meestal een longfoto bij het starten met Methotrexaat gemaakt.)

Zelden treden op:

- Haaruitval, huiduitslag.
- Hoofdpijn, duizeligheid, depressieve gevoelens.
- Verandering van de nierfunctie (meestal door combinatie met andere medicijnen, onder andere plastabletten).
- Verhoogde vatbaarheid voor infecties.

Als een of meerdere van de genoemde klachten of andere lichamelijke veranderingen optreden, neem dan contact op met uw (behandelend) arts of de ILD-verpleegkundige.

Als u koorts heeft hoger dan 38C moet u altijd contact opnemen met polikliniek Longgeneeskunde.

Tot slot

Wanneer u na het lezen van deze informatie nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met uw longarts of de ILD-verpleegkundige. Deze kunt u bereiken door het telefonisch spreekuur te bellen op telefoonnummer (013) 221 0267. Buiten deze spreekuren om kunt u de polikliniek Longgeneeskunde bellen op telefoonnummer (013) 221 0260.

Wegens verscherpte eisen van de Inspectie van Gezondheidszorg (IGZ) met betrekking tot poliklinisch voorschrijven van Methotrexaat worden herhaalrecepten alleen voorgeschreven door de longarts en niet meer via de huisarts.

	Datum bloedprikken	Datum telefonische afspraak
Week 2		
Week 4		
Week 6		

Belangrijke telefoonnummers

ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis): (013) 221 00 00

Polikliniek Longgeneeskunde: (013) 221 02 60